

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2024. február 28.
(OR. en)

6835/24

SOC 121
EMPL 66
EDUC 52
ECOFIN 226

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A szociális jogok európai pillérének végrehajtása az európai szemeszter és a jövőbeli szociális menetrend összefüggésében – Irányadó vita

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó, az EPSCO Tanács 2024. március 11-i ülésén folytatandó irányadó vita előkészítése céljából készült elnökségi vitaindító feljegyzést.

A szociális jogok európai pillérének végrehajtása az európai szemeszter és a jövőbeli szociális menetrend összefüggésében

Irányadó vita

A 2024. évi európai szemeszter

A 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentésről szóló tanácsi következtetések¹ és az együttes foglalkoztatási jelentés² – melyeket a Tanácsnak kell jóváhagynia, illetve elfogadnia – összességében pozitív kilátásokat mutatnak. Bár a gazdasági tevékenység 2023-ban lelassult, az uniós foglalkoztatási ráta minden eddiginél magasabb értékeket ért el, a munkanélküliség pedig a valaha mért legalacsonyabb szintre esett vissza, a tagállamok közötti és a tagállamokon belüli különbségek ellenére. A 2022-ben tetőzött infláció csökkenő pályára állt.

A történelmi szinten is erős munkaerőpiaci teljesítményhez tartós munkaerőpiaci hiányok kapcsolódnak. Ezek a hiányok szűk keresztmetszeteket okoznak a gazdasági növekedés és a versenyképesség, valamint a társadalmi integráció és méltányosság terén – e témák központi szerepet kaptak a közelmúltbeli Val Duchesse-i csúcstalálkozón³ is. Ráadásul nem minden csoport részesül egyenlő mértékben az erős munkaerőpiac előnyeiből, és sokan továbbra is a teljes munkaerőpiaci integráció útjában álló strukturális akadályokkal szembesülnek. Idetartozik például az a 8 millió fiatal, aki nem áll foglalkoztatásban, illetve nem vesz részt oktatásban vagy képzésben. Ezek az adatok rávilágítanak arra, hogy továbbra is szükség van a megerősített ifjúsági garancia⁴ erőteljes végrehajtására. Emellett a béremelések mértéke a magas inflációs ráták alatt maradt, ami a vásárlóerő csökkenéséhez vezetett, az alacsony és közepes jövedelmű háztartásokra aránytalan hatást gyakorolva.

¹ 6791/24.

² 6073/24.

³ A szociális partnerek Val Duchesse-i csúcstalálkozója – Háromoldalú nyilatkozat a dinamikus európai szociális párbeszédéről.

⁴ Az ifjúsági garancia végrehajtásának a Foglalkoztatási Bizottság általi vizsgálata – Legfőbb üzenetek, 6831/24 tanácsi dokumentum és tanácsi ajánlás (HL C 372., 2020.11.4., 1. o.).

A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya az EU-ban nagy vonalakban állandó maradt, többek között a különböző válságok nyomán hozott határozott szakpolitikai intézkedéseknek és a szociális védelmi rendszerek hatékonyságának is köszönhetően, annak ellenére, hogy e rendszerek megfelelősége és fenntarthatósága továbbra is kihívást jelent. Mindazonáltal további jelentős erőfeszítésekre van szükség a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kézzelfogható visszaszorítása, valamint a cél 2030-ig történő elérése érdekében. Noha a foglalkoztatás növekedése pozitívan járul hozzá a szegénység mérsékléséhez, az előnyök eloszlása egyenlőtlen. Az energiaszegénység és a lakhatás megfizethetősége folytonos kihívást jelent. Az EU-ban minden tizedik ember olyan háztartásban él, amelynek lakhatási költségei a teljes rendelkezésre álló jövedelem több mint 40%-át teszik ki. A magas energiaárak a megélhetési költségekkel kapcsolatos válsaggal együtt azt eredményezték, hogy 2022-ben a becslések szerint az európaiak 9,3%-a nem tudta megfelelően melegen tartani otthonát, szemben a 2021. évi 6,9%-kal.

Ami az uniós szinten túli szempontokat illeti, az idei együttes foglalkoztatási jelentés a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőin⁵ alapuló, behatóbb országspecifikus elemzést tartalmaz a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető lehetséges kockázatokról. Az elemzésben megállapítottak szerint a 2021-ben viszonylag gyengébb általános foglalkoztatási és munkanélküliségi eredményekkel induló tagállamok 2022-re jelentősebb javulást értek el, ami konvergenciát jelez e dimenziók tekintetében. A felfelé irányuló társadalmi konvergenciát illetően azonban potenciális kockázatok állnak fenn a készségek tekintetében, amelyek – a közelmúltbeli pozitív fejlemények ellenére – kihívásokat okozhatnak a foglalkoztathatóságot illetően, és növelhetik az egyenlőtlenségeket, hacsak nem kerül sor a szakpolitikai intézkedések jelentős mértékű felgyorsítására. Végezetül a halmozódó válságok ellenére 2022-ben összességében nagyjából változatlanok maradtak a társadalmi hatások, amelyeket azonban a magas megélhetési költségek fényében szorosan nyomon kell követni; továbbá többek között a szociális védelem és a gyermekgondozás terén kritikus helyzetek feltárására került sor.

A Bizottság számos tagállam esetében egy második lépésben elemezni kívánja, hogy mit jelentenek ezek a potenciális kockázatok. Az európai szemeszter 2024. évi ciklusának végén a Foglalkoztatási Bizottságnak és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak lehetősége lesz arra, hogy megvizsgálja a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőin alapuló, a felfelé irányuló társadalmi konvergenciára vonatkozó elemzésnek a – többek között a tevékenységeikre gyakorolt – hatását, és erről tájékoztatja a Tanácsot.

⁵ Az EMCO és az SPC legfőbb üzeneteiben (9481/23) foglaltak szerint.

A stratégiai menetrend

A 2024. évi európai szemeszter utáni időszakra előre tekintve, valamint figyelembe véve a foglalkoztatási és szociális miniszterek január 11–12-én, Namurben tartott nem hivatalos ülésén folytatott megbeszéléseket is, a Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság a belga elnökség kérésére véleményt nyújtott be az Uniónak a szociális jogok európai pillérével kapcsolatos jövőbeli szakpolitikai prioritásairól⁶. A belga elnökség ezt a véleményt arra kívánja felhasználni, hogy hozzájáruljon a pillérről április 15–16-án, La Hulpe-ben tartandó magas szintű konferenciához,

Amint azt a miniszterek is tették korábban, a bizottságok kiemelik a pillér 2017 óta betöltött alapvető fontosságú szerepét, és kijelentik, hogy a pillér elveinek konkrét végrehajtását továbbra is kulcsfontosságú prioritásként kell kezelnie az Uniónak és a tagállamoknak, mivel ezen elvek továbbra is a gazdasági és társadalmi megatrendek közötti eligazodásnak, a kapcsolódó szakpolitikák alakításának, az Unión belüli felfelé irányuló társadalmi konvergencia előmozdításának, valamint a 2030-ra kitűzött uniós és nemzeti célok felé történő előrehaladás támogatásának sarokkövét jelentik. A bizottságok azonosítják a gyors digitalizáció, az éghajlatváltozás és a demográfiai fejlődés megatrendjéből eredő főbb kihívásokat.

Bár a Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményében elismeri a közelmúltbeli jogalkotási és egyéb kezdeményezések végrehajtásának és nyomon követésének fontosságát, hangsúlyozza ugyanakkor, hogy számos területen más szakpolitikai szinteken is (többek között szociális párbeszéd révén) intézkedéseket kell hozni a továbbra is fennálló, az összes uniós tagállamot érintő és közös válaszokat igénylő kihívások kezelése érdekében.

Az egyik világosan kirajzolódó kiemelt terület a készségfejlesztési politikáké – ezek központi szerepet játszanak most, amikor folyamatban van a készségek európai éve, és jelentős szerepet kell kapniuk mind a készséghiány és a munkaerőhiány előtt álló rövid távú akadályok, mind pedig az elégtelen munkaerőpiaci befogadás leküzdésében. A készségfejlesztési politikák a zöld és digitális gazdaságra való méltányos átállás alakításában is kulcsfontosságúak. Ebben az összefüggésben működőképesebbé lehetne tenni a (Val Duchesse-i háromoldalú nyilatkozatban is kiemelt) képzéshez való jog első pillérben foglalt elvét.

⁶ 7005/24.

Az egységes piac tekintetében – szem előtt tartva az egységes piac jövőjéről szóló, az Európai Tanács 2024. március 21–22-i ülésének alkalmával előterjesztendő jelentést is – az e piacot alátámasztó egyenlő versenyfeltételek biztosításának részeként további figyelmet kell fordítani a munkavállalói jogok érvényesítésére, a munkakörülmények javítására, a méltányos mobilitás fokozására és a közbeszerzési szabályokban a szociális szempontok előmozdítására.

Hasznos lehet annak további megfontolása is, hogy a pillér miként támogathatja továbbra is a tagállamokat az esetleges jövőbeli válságok kezelésében, valamint annak biztosításában, hogy a klímasemleges gazdaságra való szükséges átállás igazságos és méltányos legyen⁷. E tekintetben – a finanszírozásának módjáról folytatott vitától függetlenül – a SURE pozitív tapasztalatai nyomán megfontolásra érdemes lehet egy olyan eszköz konszolidációjának hozzáadott értéke, amely támogatást nyújt a tagállamoknak a csökkentett munkaidős foglalkoztatási programokhoz vagy olyan intézkedésekhez, amelyek a munkavállalók és az önfoglalkoztatók védelmét biztosítják átmeneti időszakokban.

Irányítás

Február 10-én ideiglenes megállapodás született a gazdasági kormányzás felülvizsgálatáról, amelynek célja, hogy reformok és beruházások révén biztosítsa a rendezett és fenntartható államháztartást, ugyanakkor előmozdítsa a fenntartható és inkluzív növekedést az összes tagállamban.

Az új keret középpontjában új középtávú költségvetési-strukturális tervek állnak. A tagállamok terveket fognak kidolgozni és előterjeszteni, amelyekben meghatározzák költségvetési céljaikat, kiemelt reformjaikat és beruházásaikat, valamint azokat az intézkedéseket, amelyeket egy költségvetési kiigazítási időszakban jelentkező esetleges makrogazdasági egyensúlyhiány kezelése érdekében hoznak meg. A „kiigazítási időszak” azt az időkeretet jelenti, amelyen belül egy tagállam adósságszintje – költségvetési kiigazítások, reformok és beruházások kombinációja révén – fenntartható módon csökkenő pályára áll.

⁷ Lásd még: Európai Környezetvédelmi Ügynökség – Európai éghajlati kockázatértékelés.

Azon tagállamok esetében, amelyek elkötelezik magukat a reformok és beruházások végrehajtása mellett, fokozatosabb lesz a kiigazítási időszak: négy évről legfeljebb hét évre hosszabbodik meg. Ezen intézkedések keretében konkrét kritériumokat kell szem előtt tartani, nevezetesen az európai szemeszter keretében a tagállamoknak kiadott országspecifikus ajánlások végrehajtása, vagy konkrét uniós szakpolitikai prioritások megvalósítására irányuló törekvés által. Ilyenek például a foglalkoztatási iránymutatásokon alapuló ajánlások (az EUMSZ 148. cikke), illetve a szociális jogok európai pillérének alapelvei. Emellett a végrehajtás felmérése során a Bizottság a szociális eredménytáblán és a társadalmi konvergenciát fenyegető kockázatok azonosítására szolgáló kereten⁸ keresztül figyelembe fogja venni a szociális jogok európai pillére elveinek és kiemelt céljainak végrehajtása terén elért eredményeket is. Nem kevésbé fontos, hogy minden reformnak és beruházásnak kellően részletesnek, előre ütemezettnek, határidőhöz kötöttnek és ellenőrizhetőnek kell lennie, ami az új követelményeknek való megfelelés érdekében szükségessé teszi a statisztikai kapacitás és a hatásvizsgálati módszerek javítását.

A Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság a jövőbeli menetrendről szóló közös véleményében kiemeli az európai szemeszter szerepét a pillér elveinek végrehajtásában, a szociális beruházás hozzáadott értékéről, valamint az EPSCO Tanács előkészítő szerveinek az európai szemeszter irányításában betöltött szerepéről szóló korábbi véleményre⁹ építve, amely szerint „[h]elyénvaló, hogy az EPSCO Tanács előkészítő szervei a munkaerőpiaccal, a készségekkel és a szociálpolitikákkal kapcsolatos minden kérdésben megőrizték koordinációs és nyomonkövetési szerepüket, többek között az európai szemeszter keretébe illeszkedő valamennyi dokumentum vonatkozó tartalmával kapcsolatban is, a Szerződések releváns rendelkezéseinek megfelelően”. A vélemény kiemeli azt is, hogy meg kell őrizni az európai szemeszter multilaterális jellegét. Ennek megfelelően tehát szükség lehet annak megfontolására, hogy mindezt hogyan lehet megvalósítani az új keret összefüggésében. A vélemény továbbá következetesen felszólít a szociális beruházások és reformok gazdasági megtérülésének nyomon követésére és értékelésére szolgáló módszerekre vonatkozó közös iránymutatások kidolgozására, az adminisztratív adatok hozzáférhetőségének és felhasználásának javítását célzó stratégia kidolgozására, valamint a szociális mutatók időszerűségének javítására irányuló közös erőfeszítések megtételére.

⁸ A (7) preambulumbekkezdés részletesebben kifejti ezt, és egyértelművé teszi, hogy a szóban forgó „keret” a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret.

⁹ 15418/23.

A fentiek alapján felkérjük a minisztereket, hogy a következő kérdések alapján tartsanak irányadó vitát:

- 1. Hogyan járulhat hozzá leginkább az EU a szociális és foglalkoztatási politikák terén a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát fenyegető rövid távú kockázatok kezeléséhez, miközben támogatja az Unió versenyképességét?*
- 2. Melyek a jövőbeli stratégiai menetrend fő prioritásai, különösen a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt célok elérése tekintetében, és milyen szerepet játszhatnak e tekintetben az egész életen át tartó tanulás, az egyenlő munkavállalói jogok és a munkaerőpiaci átmenetek során nyújtott támogatás előmozdítására irányuló további kezdeményezések?*
- 3. A holnapi vitára tekintettel milyen módon lenne előnyös a szociális és foglalkoztatási miniszterek számára a pénzügyminiszterekkel folytatott fokozottabb együttműködés, mely szakpolitikai területeken és miért?*